

Побудовано модель компетенцій та розроблено тестові завдання для їх оцінювання. Проаналізовано результати педагогічного експерименту, проведеного на базі НУБіП України.

Ключові слова: ІКТ-компетентність, компетенція, система електронного тестування, модель компетенцій, дослідницький університет.

**Глазунова Е. Г.   Формирование   ИКТ-компетентности
поступающих в магистратуру исследовательского университета**

В статье рассмотрены вопросы формирования и оценивания ИКТ-компетентности поступающих в магистратуру исследовательского университета. Построена модель компетенций и разработаны тестовые задания для их оценивания. Проанализированы результаты педагогического эксперимента, проведенного на базе НУБіП Украины.

Ключевые слова: ИКТ-компетентность, компетенция, система электронного тестирования, модель компетенций, исследовательский университет.

**Glazunova Elena G. Formation of ICT competence applicants
to Masters research university**

In article questions of the formation and evaluation of ICT-competence applicants to Masters research university. Presents a model competence. Designed tests for their evaluation. The results of pedagogical experiment conducted on the basis NUBiP Ukraine.

Keywords: ICT competence, competence and electronic testing a model of competence, research university.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2012 р.

Прийнято до друку 25.05.2012 р.

УДК 371.134 : 811.1/.2 + 81'24 (045)

С. С. Данилюк

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ
„ТЕЛЕКОНФЕРЕНЦІЯ” У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ**

На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається суттєвий вплив на нього інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які

використовуються в усіх сферах людської діяльності. Вони сприяють забезпеченню поширення інформаційних потоків у суспільстві, що має своїм наслідком утворення глобального інформаційного простору. Комп'ютеризація навчання є невід'ємною та важливою частиною цих процесів.

Діапазон використання комп'ютера в едукативному процесі є досить широким й охоплює ті сфери, які пов'язані безпосередньо з навчанням. Він варіюється від тестування майбутніх філологів, обліку їхньої успішності, ведення характеристик аж до гри. У навчальному процесі комп'ютер може бути як об'єктом вивчення, так і засобом навчання, тобто можливі два напрями комп'ютеризації навчання. У першому випадку засвоєння знань, навичок і вмінь сприяє усвідомленню можливостей комп'ютера, а також його використання при розв'язанні різноманітних завдань, іншими словами, приводить до опанування комп'ютерною грамотністю. У другому випадку комп'ютер є потужним засобом підвищення ефективності навчання. Зазначені два напрями й утворюють основу комп'ютеризації навчання як соціального процесу [1, с. 9].

Аналіз досліджень і публікацій. Проведений аналіз наукової літератури свідчить про те, що у вітчизняній педагогіці практично відсутні дослідження, в яких розкрито потенційні можливості використання ІКТ як засобу формування професійної компетентності фахівця. Безперечно цінність для визначення сутності та змісту ІКТ-компетентності становлять роботи В. А. Адольфа [2], О. Б. Зайцевої [3], І. Ф. Ісаєва [4] й ін. Аналіз теоретичних досліджень і практичного досвіду сучасної педагогічної діяльності показує, що, незважаючи на пильну увагу до підвищення якості професійної підготовки студентів, проблема використання ІКТ як засобу формування професійної компетентності фахівців залишається недостатньо вивченою.

Сутність процесу інформатизації, який набув значного поширення в царині освіти і значною мірою впливає на динаміку розвитку сучасного суспільства, розкрито в роботах як вітчизняних (А. А. Вербицький [5], Т. П. Вороніна [6], К. К. Колін [1] й ін.), так і зарубіжних вчених (Д. Белл [7], А. Тоффлер [8] й ін.)

Мета статті. За мету статті поставлено завдання дослідити, як відбувається в едукативному процесі формування професійної компетентності майбутніх філологів за допомогою використання такої Інтернет-технології, як телеконференція.

Виклад матеріалу. Якщо користувач хоче надати якусь інформацію не лише своєму партнерові, а й іншим користувачам тієї чи іншої електронної мережі, він може скористатися іншими способами роботи в мережі – «дошкою оголошень» або конференцією. Не слід плутати конференцію як вид послуг телекомунікаційної мережі (інакше кажучи, поштову скриньку, котра належить відразу цілій групі користувачів) із телеконференцією.

Удосконалення програмного забезпечення, каналів зв'язку й телекомунікаційного обладнання привело до того, що учасники едукативного процесу можуть не лише обмінюватися повідомленнями за допомогою електронної пошти, як це було зовсім нещодавно, а й також бачити та чути один одного, спілкуючись у режимі реального часу. Телеконференціями називається велика група різноманітних служб і сервісів Інтернету, призначена для комунікації користувачів.

Телеконференції – це обмін думками за допомогою електронних листів із певних тем, який проводиться із залученням одного чи декількох засобів телекомунікації (телефону, телебачення, відеотелефону, комп'ютерної телекомунікації тощо). Кожен майбутній філолог може підписатися на телеконференції, які його цікавлять. При цьому він отримуватиме усі листи, котрі надсилаються до відповідних телеконференцій, і матиме можливість висловити свою думку чи відповісти на чиясь запитання [9, с. 130]. Іншими словами, телеконференції – це електронний зв'язок між двома або більше людьми на відстані. Вони є доцільними при невеликій кількості учасників (до 10-12 осіб) [10, с. 24].

По суті, телеконференції – це різновид електронної дошки оголошень, на якій усі зацікавлені можуть читати повідомлення із певної теми обговорення, відправлені іншим користувачам, або відповідати на них. Кожна конференція зазвичай має декілька «сюжетних ліній», об'єднаних однією темою [9, с. 130].

Виокремлюють такі види телеконференцій [11, с. 164]: 1) асинхронні телеконференції – конференції, в яких обмін інформацією відбувається у відтермінованому режимі (за допомогою електронної пошти); 2) синхронні телеконференції – конференції у режимі реального часу, котрі уможливають обмін як текстовою, так і візуальною та голосовою інформацією.

Телеконференції використовуються для того, щоб [9, с. 130–131]: а) ставити питання; б) відповідати на питання інших; в) брати участь у дискусії (багато конференцій нагадують диспути, в яких кожен має право виступити й висловити свою думку); г) читати повідомлення, котрі прийшли на конференцію; д) розсилати інформаційні повідомлення, які відразу ж потрапляють в поле зору всіх зацікавлених користувачів; е) використовувати з навчальною метою (для самоосвіти і для роботи зі студентами); ж) застосовувати в царині «публік рілейшнз» (громадських зв'язків), коли, беручи активну участь у роботі конференції, можна розповісти про себе та про свої розробки, ідеї, відкриття.

Телеконференції в Інтернеті відрізняються одна від одної залежно від [11, с. 163]: а) рівня доступу до інформації телеконференції – відкриті (тобто, доступні для всіх користувачів мережі без винятку) й закриті (створені для обмеженого числа зареєстрованих користувачів); б) керування

телеконференціями – модеровані (тобто, керовані ведучим, «модератором», який особисто відповідає за проведення конференції) та немодеровані (без ведучого); в) способу організації обміну інформацією – конференції у відтермінованому режимі (дискусійні групи, списки розсилання тощо), коли спілкування між користувачами відбувається через певний проміжок часу та конференції у режимі реального часу, коли користувачі спілкуються один із одним безпосередньо.

Для досягнення найбільшої ефективності слід дотримуватись низки вимог до використання телеконференцій в едукативному процесі [12, с. 65 – 66]: 1) наявність значущого в дослідницькому, творчому плані і визначеного навчальними цілями завдання (проблеми), котре може мати такі особливості: а) не має певного розв'язку й тому вимагає колективного обговорення для його вироблення; б) вимагає аналізу та порівняння наявних точок зору і формування певного судження на цей рахунок; в) вимагає спільного рішення або створення будь-якого продукту діяльності; 2) обов'язкове отримання в підсумку конференції практично, теоретично, пізнавально значущого результату; 3) самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учасників; 4) структурування змістовної частини телеконференції (із зазначенням поетапних результатів); 5) використання учасниками методів порівняння, аналізу, дослідження, моделювання, навичок комунікативного спілкування та творчого мислення.

Інтеграція навчальної телеконференції до навчального процесу є досить важливим і в той самий час вельми складним етапом. Дійсно, «вписування» навчальної телеконференції до реального процесу навчання потребує розв'язання багатьох проблемних питань. Це стосується організації діяльності майбутніх філологів під час роботи в телеконференції, наявності необхідної кількості комп'ютерів і можливості використання ними електронної пошти й інших телекомунікаційних засобів [12, с. 69 – 70].

Телеконференції в основному дозволяють трьом або більше учасникам, які перебувають у двох або більше географічно віддалених місцях, спілкуватися один із одним за допомогою електронних засобів. Звідси випливають відмінності між телеконференціями і навчанням «обличчям до обличчя», оскільки всі норми аудиторного викладання мають бути передані за допомогою аудіо- та графічних компонентів із метою забезпечення гарантії ефективності й інтерактивності телекомунікації. Основні питання, з якими стикаються при проведенні телеконференцій, включають обладнання, планування сесій, навчальний склад, протокол зустрічей і техніку викладання. При всьому цьому найскладнішим процесом, залученим до організації телеконференції, залишається людське спілкування.

При проведенні телеконференцій змінюється модель комунікації. Вони вимагають реально пристосуватися до спілкування без зорових

образів, емоційних виявів, мови рухів тіла та звичайних жестів. Викладач має бути в курсі найменших змін, які можуть виникнути в комунікації, для того, щоб бути зрозумілим аудиторією і стати успішним модератором телеконференцій. Чи викладає викладач в аудиторії, чи використовує будь-які інші форми навчання, він стикається з універсальними проблемами, котрі існують у царині освіти, а саме – з мотивацією майбутніх філологів, із визначенням цілей і завдань, забезпеченням навчальної активності, з реакцією майбутніх філологів та забезпеченням ефективного зворотного зв'язку, а також зі створенням сприятливого навчального порядку. Викладач має розробляти ефективні телеконференції для полегшення едукативного процесу [13, с. 1265].

Пов'язані з технічною оснащеністю проблеми, котрі іноді виникають, можна розв'язати, знайшовши відповідні технології роботи. Наприклад, обмежений доступ до Інтернету можна компенсувати: викладач копіює поточний стан телеконференції із веб-сайту у файл і потім тиражує його на машини майбутніх філологів. Учасники працюють із ним, готують свої повідомлення в текстовому редакторі, відправляють підготовлені повідомлення електронною поштою на адресу конференції [12, с. 70 – 71].

Успіх телеконференції корелює із майстерністю викладача. Щоб закріпити завдання викладання навчання мов, сесії телеконференції було розподілено за категоріями так, як і при розробленні навчального тексту: початок, основна частина й завершення. Перед проведенням телеконференції викладач, насамперед, розробляє структуру сесії [13, с. 1266].

Сформулювавши цілі й завдання телеконференції, викладач має зробити відбір змісту до навчальної телеконференції і пред'явити його у вигляді структурної схеми. Така схема є сукупністю основних понять і проблем, обраних для обговорення із зазначенням їхніх взаємозв'язків. Потім, використовуючи цю схему, викладач планує передбачуваний розвиток дискусії у телеконференції у вигляді послідовного переліку основних тематичних (проблемних) напрямів [12, с. 66 – 67]. Для успішного ходу телеконференції детальне розроблення схеми розвитку конференції є важливим. Викладач ще до початку конференції визначає основні питання, напрямки обговорення, етапи, часові межі їхнього проведення. До його завдань входить складання прогнозу змістового розвитку й передбачення можливих результатів. Слід продумати можливі відхилення в розвиткові обговорення та способи їхньої підтримки чи уникнення. По суті, викладач-модератор має бути готовий до зміни ходу телеконференції у будь-який момент і мати, відповідно, запасний варіант для її продовження [12, с. 69].

Навчальні телеконференції як частина реального процесу навчання мають деякі особливості в їхній організації та проведенні, на відміну від більшості поширених телеконференцій у мережі Інтернет. Зупинимось

докладніше на цих особливостях.

По-перше, це чітка навчальна спрямованість обговорень, що тягне за собою контроль викладача за діяльністю кожного учасника під час роботи телеконференції [12, с. 65]. Однією з основних задач викладача є ретельне спостереження за обговоренням, при цьому спостереження не завжди означає втручання в хід дискусії [14].

Слід звертати увагу на занадто активну або пасивну участь з боку окремих майбутніх філологів, на студентів, які приймають рішення й досягають згоди занадто швидко без достатнього обговорення, на напружені відносини між майбутніми філологами. Інакше, викладач є керівником процесу передавання знань майбутнім філологам. Конструктивна реакція на їхні дії є одним із найскладніших аспектів занять. У відгуках і рецензіях слід поєднувати заохочення та конструктивну критику, прагнути до того, щоб зв'язок із майбутніми філологами й відгуки на їхні дії були зрозумілими і повними. Можна використовувати графіку та спеціальні символи для передавання почуттів й емоцій, однак не зловживати цим [14].

По-друге, це обмеженість у часі проведення. Внаслідок тісного зв'язку з часовими й тематичними планами навчання, навчальна телеконференція не може бути занадто затягнутою (не більше 1-2 місяців) і має конкретний час свого початку та закінчення [12, с. 65].

Визначення термінів проведення телеконференції відіграє важливу роль в успішному її здійсненні. Дати початку та закінчення кожного етапу обговорення мають бути обумовлені з координаторами всіх сторін-учасників й обрані як оптимальні. Мережевий захід, такий, як, телеконференція, припускає долучення до будь-якої теми дискусії будь-якого учасника в будь-який момент роботи конференції. Ця властивість надає, безумовно, великі переваги в дидактичному й педагогічному планах. Однак, як навчальна, вписана до едукативного процесу, телеконференція повинна, тим не менше, мати часові етапи, протягом яких відбуватиметься обговорення запланованих модератором питань, і бути компактною за часом [12, с. 68 – 69].

Однак, вірогідними є ситуації, коли може відбутися вимушене зміщення термінів. Це може бути пов'язано з виникненням деяких проблем: наприклад, яка-небудь група учасників затрималася з надсиланням своїх повідомлень із певного питання, або з одного із питань розгорнулося розширене обговорення, що вимагає додаткового часу. В цьому випадку завдання модератора полягає в необхідності оцінити важливість такої ситуації: чи необхідно продовжувати визначені раніше терміни. Можливо, в першому випадку повідомлень інших учасників цілком достатньо для того, щоб вважати дискусію такою, що відбулася, або обговорюване питання не є настільки важливим, щоб очікувати надходження повідомлень групи, котра спізнюється з їхнім надсиланням (проте викладачеві-модераторові слід

з'ясувати причину такого мовчання й за необхідності висловити своє зауваження), або, як у другому випадку, дискусія, котра розгорнулася, можливо, відведе учасників у бік від мети телеконференції. Тоді, звичайно, надавати додатковий час не слід. Проте якщо, наприклад, зав'язалося обговорення дійсно цікаве, котре привносить масу позитивних ефектів у розв'язання поставлених у телеконференції навчальних завдань, то необхідною є корекція часових меж етапного розвитку конференції.

Плануючи терміни проведення навчальної телеконференції, слід обов'язково надати додатково по одному-два тижні на початку й у кінці телеконференції. Перші тижні будуть пов'язані з розв'язанням проблеми адаптації до роботи учасників у мережевому режимі, забезпеченням їхнього психологічного комфорту та необхідним отриманням елементарних навичок роботи в мережевій конференції, а також із відносним упорядкуванням роботи всіх віддалених учасників. Оскільки такий мережевий захід не може бути одночасно розпочатим й одночасно завершеним усіма, останні тижні дадуть можливість усім учасникам дійти до завершення, працюючи в обраному ними режимі [12, с. 69].

На початку обговорення кожного тематичного напрямку викладач-модератор у своєму повідомленні учасникам окреслює коло питань, які мають стати підґрунтям для дискусії. Учасники висловлюють свою думку щодо запропонованих проблем, обговорюють повідомлення інших учасників, намагаються знайти спільне рішення [12, с. 70].

Телеконференції відіграють ключову роль, наближуючи навчання в Інтернет-середовищі до традиційного очного навчання. Теоретично електронна пошта дозволяє відправити одне повідомлення як одному адресатові, так і декільком отримувачам одночасно, розсилаючи копії цього повідомлення за всіма адресами, визначеними користувачем. Проте листування, організоване за принципом «один-із багатьма», є ефективнішим у середовищі телеконференцій, спеціально створених для проведення обговорення питань із конкретних тем, і котрі залучають до обговорення зацікавлених користувачів. Телеконференції проводяться всередині будь-якої мережі, й у той самий час у них можуть брати участь користувачі інших мереж – так само, як вони обмінюються один із одним листами за допомогою електронної пошти. Таким чином, зазначена Інтернет-технологія репрезентує організований тематичний обмін інформацією між користувачами мережі [11, с. 163].

Навчальна телеконференція має допомогти сформувати у майбутніх філологів певну систему знань із обговорюваних питань. Тому необхідною умовою є зрозуміле й чітке формулювання навчальних цілей і завдань. При цьому велику допомогу може надати побудова моделей майбутніх філологів «до» та «після» проведення телеконференції. У таких моделях мають бути

відображені найсуттєвіші характеристики учасників, які відбивають їхній освітній рівень як у галузі обговорюваного предмета, так і в царині інформатики (зокрема, телекомунікаційних технологій), їхні комунікативні навички, рівень загального розвитку [12, с. 66].

Роль викладача полягає в тому, щоб максимально сприяти поширенню інформації і знань серед майбутніх філологів, на відміну від простого контролю над введенням матеріалу і ходом навчання. Викладач, починаючи телеконференцію, створює атмосферу рівності учасників, окреслює завдання й запрошує майбутніх філологів до участі в обговоренні. До вступної частини телеконференції належать: вітальне повідомлення для привернення уваги аудиторії, опис мети (завдань), запрошення до участі в обговоренні (залежно від аудиторії майбутніх філологів можна запропонувати для розв'язання складне завдання, поставити проблемне питання). Мета полягає в тому, щоб змусити майбутніх філологів відповісти, негайно взяти участь у дискусії.

Під час проведення телеконференцій нові знання отримуються на основі наявних, відбувається творче застосування цих знань. У викладача не виникає складнощів із відповідями на можливу лавину питань, майбутні філологи можуть відповідати на питання інших членів групи. На відміну від занять в аудиторії, ця форма навчання дозволяє організувати гнучкий графік роботи, одночасно працювати над кількома темами, поширити досвід викладача на велику кількість студентів. Методом такої роботи є активне співробітництво викладача і майбутніх філологів. Студенти діляться своїми думками, вносять пропозиції. Вони виявляють свої здібності до вироблення нових ідей, набувають критичного мислення і творчого потенціалу [14].

У процесі підготовки до проведення телеконференції важливо визначити коло її учасників (студенти яких курсів, університетів, міст) і форми їхньої участі в конференції (командна, групова, парна чи індивідуальна). Як правило, виокремлюється основна група учасників – майбутні філологи, для котрих, власне, й організовується телеконференція, та додаткова група – це можуть бути викладачі ВНЗ або просто студенти, які цікавляться обговорюваними у конференції питаннями. За два-три тижні до початку конференції корисно «вивісити» оголошення про заплановані заходи на веб-сайті ВНЗ-організатора навчальної телеконференції [12, с. 67].

Після виявлення кола учасників викладач-модератор телеконференції має розіслати інструкції із проведення цього заходу викладачам інших ВНЗ, які координують роботу своєї групи. Ці інструкції мають стосуватися таких моментів [12, с. 67]: 1) цілі й завдання навчальної телеконференції, очікувані результати; 2) план проведення обговорень – терміни, завдання, прогноз очікуваного розвитку; 3) вибір учасників, вимоги до їхніх знань і вмінь до початку роботи телеконференції; 4) організація діяльності учасників –

«вписування» телеконференції до навчального процесу; форми та способи організації роботи учасників, режим їхньої роботи, розклад кожного проведеного заняття; 5) шаблони повідомлень учасників; 6) способи телекомунікаційної взаємодії; 7) способи оцінки роботи учасників.

Краще, якщо інструктаж перед проведенням телеконференції буде оформлено у вигляді опису, як сам викладач-модератор побудує роботу зі «своїми» майбутніми філологами, й міститиме достатню кількість прикладів. Можливо, координатори запропонують свої доповнення й корегування. Далі, під час проведення конференції між модератором і координаторами має підтримуватися постійне листування, невидиме для майбутніх філологів, в якій можуть обговорюватися проблеми, що виникають, і шляхи їхнього розв'язання [12, с. 68].

Після визначення кола учасників, мінімум за тиждень до початку телеконференції, щоб мати запас часу для усунення, в разі потреби, виявлених технічних й організаційних проблем, слід провести переключку всіх учасників. Переключка виконує три важливі функції [12, с. 68]: 1) попередження за допомогою електронного повідомлення про те, що незабаром розпочнеться телеконференція; 2) перевірки наявності учасників; 3) виявлення проблем (організаційних і технічних) учасників телеконференції: можливо, вони недостатньо вільно опанували електронною поштою або іншими необхідними комп'ютерними і мережевими технологіями.

У ході обговорення важливою є відповідна реакція з боку викладача на висловлювання майбутніх філологів. Бажано заохочувати всіх тих, хто включився в телеконференцію. Обов'язково слід реагувати на висловлювання питанням або коментарем, припиняти негідну поведінку. При управлінні телеконференцією слід використовувати питання замість відповідей, оскільки заяви можуть викликати неприйняття, а питання породжують відповіді. Питання дозволяють іншим людям поділитися своєю точкою зору й уможливають розуміння їхньої думки іншими людьми. Питання є викликом і вони використовуються для того, щоб спонукати майбутніх філологів до розв'язання поставленого завдання. Від викладача не вимагається брати участь у кожній дискусії. Майбутні філологи зможуть отримати чималу користь від спілкування з іншими студентами. Функція викладача полягає в тому, щоб допомагати їм у процесі навчання.

Слід навчити майбутніх філологів використовувати поле заголовка документа. Сюди необхідно не лише записати короткий зміст повідомлення, а й, пам'ятаючи, що ті, хто переглядатиме телеконференцію, спочатку прочитають заголовки, рекомендується використовувати емні слова і вирази. Ефектні заголовки можуть вплинути на перебіг дискусії.

Крім того, під час телеконференції викладач має час від часу підбивати підсумки обговорення. Це важливо, якщо необхідно дійти до

спільної думки, акцентувати увагу на непослідовності й розбіжності думок, повернути дискусію в попереднє русло. При підбитті проміжних підсумків слід перелічити питання, при обговоренні яких не вдалося дійти до спільної думки. Важливо створити підсумковий документ як коментар до початкової теми обговорення. Важливо зібрати висновки й думки майбутніх філологів, підбити підсумок і поширити ідеї серед інших студентів [14].

У свою чергу, фінальне підбиття підсумків проведеної конференції включає три етапи [12, с. 73]: 1) аналіз й оцінку учасниками навчальної телеконференції результатів своєї діяльності, діяльності інших учасників і роботи всієї конференції; 2) аналіз й оцінку викладачем-модератором: а) діяльності кожного окремого учасника; б) розвитку навчальної телеконференції, відповідності отриманих результатів висунутим раніше гіпотезам; в) своєї діяльності як організатора й керівника конференції; 3) загальна оцінка ефективності використання навчальної телеконференції у процесі вивчення розглянутої навчальної теми, виокремлення напрямів подальшого розвитку й удосконалення цієї методики.

Для ефективного проведення телеконференції викладач-модератор має тримати в голові порядок денний і всіма своїми діями полегшувати її хід таким чином [13, с. 1266]: а) гарантувати кожному майбутньому філологу можливість висловитися, не будучи перерваним, не дозволяти давати довгі витіюваті відповіді, а також установити цілі й завдання та спрямовувати свої дії на досягнення цих цілей; б) установлювати часові межі чи часові обмеження для дискусій і контролювати порушення порядку денного або тексту. Крім писемного порядку денного, викладач усно переходить від теми до теми і вводить нові теми в певний час; в) контролювати дискусійний трафік так, щоб чітко й нормально відбувалися спокійний діалог і навчальний процес; г) деякий час відводити на дискусії між майбутніми філологами.

Крім того, викладач має забезпечити соціо-емоційну підтримку. Це схоже на заохочення до інтерактивної участі для полегшення едукативного процесу. Для цього викладач має подбати, щоб майбутні філологи відчували себе комфортно і спонукати їх до дискусії, яка приносила б їм задоволення. Викладач має демонструвати зацікавленість, запам'ятовуючи коментарі, підбадьорюючи й даючи позитивні коментарі та визнаючи внесок майбутніх філологів і їхню увагу, а також сприймати їхню участь. Оскільки студентів неможливо побачити, викладачеві слід підтримувати постійний контакт із ними. Шанобливе ставлення до часу майбутніх філологів і визнання їхнього внеску до дискусії, похвала здатні поглибити моральність і самоповагу студентів. Висловлення вдячності майбутнім філологам за їхню увагу та приємну дискусію і вияв оптимізму з приводу роботи всієї групи підвищить мотивацію студентів. Важливо, щоб викладач подолав почуття відчуження, що виникає під час телеконференцій і створив відчуття всюдисутності.

Телеконференція також має встановити та загострити почуття успіху, щоб після теленавчання це почуття було перенесено до навчання. Для цього викладач має спонукати незалежні висловлювання під час дискусії і допомагати спільному досягненню певних висновків, а також сприяти запам'ятовуванню і систематизації інформації і таким чином полегшувати едукаційний процес [13, с. 1266-1267].

Одним із основних результатів навчальної телеконференції є формування в учасників певної системи знань, навичок і вмінь. У цьому випадку вибір способів оцінки й аналізу досягнутих учасниками результатів стає доволі відповідальним і важливим моментом. Викладач-модератор має скласти перелік основних знань, навичок і вмінь, які мають бути сформовані в ході конференції, визначити їхні вагові коефіцієнти та визначити оцінну шкалу [12, с. 71-72]. Перелік таких знань, навичок і вмінь допоможе модератору (і координаторам сторін-учасників) правильно оцінити роботу кожного учасника телеконференції. Ці знання, навички і вміння можна поділити на три групи, що відображають основні аспекти навчальної діяльності учасників телеконференції [12, с. 72]: 1) комунікативний – пов'язаний із мережевими, комунікативними знаннями, навичками й уміннями, навичками спілкування в навчальному телекомунікаційному середовищі; 2) освітній – відбиває навчальні цілі та завдання з отримання учасниками знань, навичок і вмінь у предметній галузі, обговорюваній на конференції; 3) організаційний корелює зі знаннями, навичками та вміннями навчатися і продуктивно працювати у цьому навчальному середовищі (індивідуальна робота, робота в малих групах, робота у віртуальній аудиторії тощо).

Під час проведення телеконференції уможлиблюється використання різних моделей організації навчальної роботи її учасників. Так, однією з форм може стати так звана «конференція в конференції», коли на занятті в академічній групі проводиться реальне голосове обговорення запропонованих у телеконференції проблем, а потім учасники викладають свої ідеї в електронних повідомленнях і виносять їх на суд віртуальної аудиторії телеконференції. Така форма має як позитивні, так і деякі негативні аспекти. Так, наприклад, у результаті проведення словесних обговорень питань на занятті, учасники виробляють якесь спільне судження й надалі відображають його у своїх електронних повідомленнях. У результаті в телеконференції такі учасники перестають бути окремими індивідуумами та репрезентують немов би одне ціле, виражаючи одну спільну ідею, і всі їхні повідомлення можна замінити одним. До того ж, така форма вимагає великих витрат часу, що не завжди є виправданим [12, с. 71].

Проведення занять у позанавчальний час є не зовсім бажаним, оскільки в цьому випадку існує велика ймовірність того, що у роботі на такому занятті братиме участь не вся академічна група студентів, а лише

зацікавлені. До того ж, у цьому випадку учасники не ставитимуться відповідально до роботи, а сприйматимуть її як розвагу. Однак, використання такої форми організації роботи як додаткової до традиційних занять надає безумовні переваги.

Організація роботи в навчальній телеконференції безпосередньо на заняттях із обговорюваного предмету створює умови відповідального ставлення до неї з боку майбутніх філологів, дозволяє викладачам здійснювати безпосередній контроль за навчальною діяльністю студентів і презентує навчальну телеконференцію як реальну активну форму організації едукативного процесу, а не як позанавчальний захід за інтересами [12, с. 70].

Залучення до телеконференції сторонніх учасників має як позитивні, так і негативні аспекти. Тому в кожному конкретному випадку викладач-модератор сам, узгоджуючи свої дії із метою навчальної телеконференції, має визначити, наскільки й яким чином можна розширити коло учасників. До позитивних аспектів такого розширення можна віднести [12, с. 68]: а) збільшення кількості різних думок, що, безсумнівно, має викликати поживлення дискусій; б) викладачів можна цілком використовувати як експертів у галузі обговорюваних питань; в) підвищення мотивації, відповідального ставлення та пізнавального інтересу основних учасників.

Відповідно, до негативних аспектів належить велика ймовірність відхилення від намічених напрямків обговорення та збільшення роботи викладача-модератора з опрацювання вхідних повідомлень.

На основі матеріалів конференції може бути опубліковано статтю в періодичних виданнях із зазначенням конкретних користувачів, котрі надали свою інформацію, як співавторів. Існують і спеціальні пристрої для передавання на відстань статичних зображень як самого партнера, так і всіляких фотозображень, малюнків, графіків тощо, котрі отримали назву люмофонів. Вони можуть бути також включені в телеконференцію. Тоді це буде люмофонна телеконференція, котра забезпечується телефонними лініями [9, с. 131].

Висновки. Таким чином, доходимо висновку про те, що використання в едукативному процесі інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі й Інтернет-технологій, з метою формування професійної компетентності майбутніх філологів дозволяє організувати як індивідуальну, так і колективну форми роботи зі студентами лінгвістичних спеціальностей, сполучаючи в собі функції засобу спілкування, а також інструменту інформаційної та технічної підтримки діяльності викладача й майбутніх філологів.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження. Виявлення й опис переваг і недоліків використання інформаційно-комп'ютерних

технологій в едукційному процесі має перспективу в плані дослідження особливостей використання інших Інтернет-технологій, зокрема, блогів, вікі, подкастів, електронної пошти, форумів, чатів тощо під час формування професійної компетентності майбутніх філологів.

Список використаної літератури

- 1. Колин К. К.** Информационное общество / К. К. Колин. – Челябинск : ЧГАКИ, 2010. – 27 с.
- 2. Адольф В. А.** Профессиональная компетентность современного учителя / В. А. Адольф. – Красноярск : КрГУ, 1998. – 310 с.
- 3. Зайцева О. Б.** Информационная компетентность учителя образовательной области „Технология” / О. Б. Зайцева // Педагогика. – 2004. – № 7. – С. 17 – 22.
- 4. Исаев И. Ф.** Профессионально-педагогическая культура преподавателя / И. Ф. Исаев. – М. : Изд. центр „Академия”, 2004. – 207 с.
- 5. Вербицкий А. А.** Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. – М. : Высш. шк., 1991. – 207 с.
- 6. Воронина Т. П.** Информационное общество: сущность, черты, проблемы / Т. П. Воронина. – М. : Логос, 1998. – 112 с.
- 7. Белл Д.** Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл. – М. : Академия, 2004. – 788 с.
- 8. Toffler A.** The Third Wave / A. Toffler. – New York : Bantam Books, 1990. – 540 p.
- 9. Коджаспирова Г. М.** Технические средства обучения и методика их использования / Г. М. Коджаспирова, К. В. Петров. – М. : Изд. центр „Академия”, 2001 – 256 с.
- 10. Интернет-технологии** в образовании / Р. Н. Абалуев [и др.]. – Тамбов : ТГТУ, 2002. – Ч. 3. – 114 с.
- 11. Развитие** профессиональной компетентности в области ИКТ. Базовый учебный курс / М. В. Моисеева [и др.] – М. : Изд. дом „Обучение_Сервис”, 2008, – 256 с.
- 12. Бурносова О. В.** Телеконференции в учебном процессе школы / О. В. Бурносова // Компьютерные инструменты в образовании. – 2001. – № 1. – С. 65 – 73.
- 13. Idrus R. M.** Role of the Teacher during Teleconferencing / R. M. Idrus // Deciding Our Future: Technological Imperatives for Education : Papers from the Eleventh International Conference on Technology and Education. – London : Institute of Education, University of London, 1994. – Vol. 2. – P. 1265 – 1267.
- 14. Женова Н. А.** О принципах использования телеконференций в учебном процессе [Электронный ресурс] / Н. А. Женова // Российская школа и Интернет’2001 : материалы Всерос. науч.-практ. конф. [Сайт]. – Режим доступа : http://www.ict.edu.ru/vconf/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&d=li ght&id_sec=73&id_thesis=2533. – Загл. с экрана.

Данилюк С. С. Особливості використання Інтернет-технології „Телеконференція” у процесі формування професійної компетентності майбутніх філологів

Статтю присвячено висвітленню формування професійної компетентності майбутніх філологів в аспекті використання в едукативному процесі такої Інтернет-технології, як телеконференція. Увагу зацентовано на типології телеконференцій і цілях використання цієї Інтернет-технології у навчальному процесі. У статті також визначено низку вимог до використання телеконференцій під час формування професійної компетентності майбутніх філологів. Крім того, описано специфіку організації та проведення телеконференцій.

Ключові слова: Інтернет-технологія, телеконференція, професійна компетентність.

Данилюк С. С. Особенности использования Интернет-технологии „Телеконференция” в процессе формирования профессиональной компетентности будущих филологов

Статья посвящена освещению формирования профессиональной компетентности будущих филологов в аспекте использования в эдукативном процессе такой Интернет-технологии, как телеконференция. Внимание акцентировано на типологии телеконференций и целях использования этой Интернет-технологии в учебном процессе. В статье также определен ряд требований к использованию телеконференций при формировании профессиональной компетентности будущих филологов. Кроме того, описана специфика организации и проведения телеконференций.

Ключевые слова: Интернет-технология, телеконференция, профессиональная компетентность.

Danylyuk S. S. Specific Features of Internet-Technology „Teleconference” Usage in the Process of Formation of Future Philologists’ Professional Competence

The paper deals with the highlighting of the formation of future philologists’ professional competence in the aspect of the usage of such Internet technology as teleconference in the educational process. Attention is focused on the typology of teleconferences and aims of usage of this Internet technology in the educational process. A number of requirements to the usage of teleconferences in the process of formation of future philologists’ professional competence are also defined in the article. In addition, specific features of organizing and conducting teleconferences are described in the article.

Keywords: Internet technology, teleconference, professional competence.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2012 р.

Прийнято до друку 25.05.2012 р.